

# TELEGRAFUL ROMÂN.

*Apare Marția. Joia și Sâmbăta.*

## ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.  
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.  
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la  
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45  
Correspondențele sunt a se adresa la  
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45  
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

## INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

## Sinodul archidieceșan.

### Raport special.

*Ședința a VII-a, ținută la 10/22  
Aprilie, 1893*

(Urmare).

Urmază acuma rapoartele consistoriale pentru introducerea mai multor cărți ca manuale în școlile noastre și anume:

1. Raportul consistorial din 25 Iuliu 1892, Nr. 4570, privitoriu la „Istoria universală pentru clasele secundare”, de Vasiliu Goldiș, Volumul I. Evul vechiu. Brașov. Tipografia Alexi.

2. Raportul consistorial din 5 Novembre 1892, Nr. 7131 Sc., privitoriu la „Carte de cetire pentru școlile populare române” de Georgiu Zaharie. Partea I și II. Tipariul tipografiei archidieceșane în Sibiu.

3. Raportul consistorial din 5 Aprilie a. c. Nr. 2332, privitoriu la „Micul prietin al copiilor, adevărate carte pentru învățarea scrierii și cetirii”, de Silvestru Moldovan. Sibiu, 1893. Tipariul tipografiei archidieceșane.

4. Raportul consistorial din 5 Aprilie a. c. Nr. 2222, privitoriu la cartea „Introducere în științele comerciale”, în usul școlilor comerciale și pentru studiu particular, de I. C. Panțu și Arseniu Vlaicu. Brașov, 1892. Tipografia A. Mureșan.

5. Raportul consistorial din 5 Aprilie a. c. Nr. 1970, privitoriu la „Cartea de cetire pentru clasa III-a gimn. reală și școle super. de fete”, de Virgil Oniț.

În conformitate cu propunerea comisiunii,

— Cărțile amintite mai sus se admit ca manuale în școlile noastre, cele de sub punctele 1, 4, 5, însă cu rezerva, ca la o eventuală nouă edițiune să se tipărească în tipografia archidieceșană.

Referitoriu la raportul consistoriului archidieceșan din 7 Maiu 1892, Nr. 3362 Scol., în cestiunea schimbării

timpului de instrucție în școlile populare în lunile de vară, la propunerea comisiunii, se ia concluzul:

— La o eventuală modificare a normativului scol., consistoriul archidieceșan s-a aibă în vedere și împregiurările din propunerea deputatului Zevedeu Mureșan din sesiunea sinodală a anului 1891, Nr. prot. 57, că adevărat în lunile de vară instrucțiunea să se țină numai în orele de dimineață.

Cu privire la propunerea deputatului Z. Mureșan în cestiunea clasificării școlilor populare în normativul scol., la propunerea comisiunii, se ia următorul concluz:

— Fiind școlile populare din archid. numai elementare, cum în adevăr se și consideră, consistoriul se îndrumă ca la o eventuală revisiune a normativ. scol. din §. 6 să se omită expresiunea „școle elementare superioare” ceea-ce se se observe și în șematismul bisericii noastre.

Referitor la propunerea deput. G. Șagău în cestiunea remunerării cateheților și la cea a deputatului Dr. Pavel Oprea, despre catechisarea regulată a elevilor gr. or. dela școlile medii, comerciale și civile streine, combinându-se aceste amândouă, la propunerea comisiunii se ia concluzul

— Ambe propunerile se transpun consistoriului archid. cu însărcinarea, ca să arete procsimului sinod pașii făcuți pentru regulata catechisare a elevilor gr. or. dela școlile medii, comerciale și civile streine, despre suma remunerației cateheților și remunerarea lor.

Tot comisiunea școlară prin referentul său Teodor Hermann, cu privire la raportul consistorial din 5 Aprilie 1893 Nr. 2330 Scol., prin care se arată rezultatul unei colecte pusă la cale în conformitate cu concluzul sinodal Nr. 75 prot. din 1892, de Escelența Sa I. P. S. Domn arhiepiscop și metropolit Miron Romanul, în afară de archidieceșă, pentru ajutorarea școlilor noastre populare archidieceșane la salarisarea învăță-

torilor, precum și despre dispozițiunile luate de consistoriul metropolitan, care a dispus facerea unei colecte în întreaga metropoliă, al cărei venit se va împărți între diecese în proporțiunea necesității constatate, propune, și sinodul concludă:

— Se iau cu mulțămă la cunoștință pașii întreprinși de Escelența Sa, I. P. S. Domn arhiepiscop și metropolit Miron Romanul în cestiunea colectei în favorul școlilor, suma colectată și arătată în raportul consistorial se declară de avere bisericească a archidieceșei, din care să se ajutozeze comunele noastre bisericesci la salarisarea învățătorilor dela școlile elementare.

Asemenea consimte sinodul cu întreprinderea colectei proiectate de consistoriul metropolitan pentru întreaga metropoliă și în necs cu concluzul său de sub Nr. prot. 75 din 1892, însărcinază pe consistoriul archidieceșan a raporta sinodului la procsima sesiune atât despre rezultatul colectei, cât și despre ajutozele distribuite comunelor bisericesci din archidieceșă și despre celelalte dispozițiuni luate din parte-i pentru esecutarea concluzului sinodal menționat.

Referitoriu la propunerea făcută de președintele arhiepiscop pentru vânzarea intravilanului nostru din Sibiu, strada Morii Nr. 16, comisiunea recomandă propunerea spre primire.

Deputatul Ioan Hannia, face contrapropunere, ca intravilanul să nu se vândă.

După o dezbateră meritorică punându-se la vot contra propunerea deputatului Ioan Hannia, aceea cade și se primesce propunerea făcută de presidiu, anunțându-se concluzul:

— Consistoriul archidieceșan s-a autorisă să se potă vinde locul din cestiune cu prețul de 40,000 fl. netto, având cumpărătorul a suporta toate tacele de transcriere, de întabulare, speșele de timbru și de facerea contractului. Prețul de 40,000 fl. are să

între în totalitate la fondul catehralei.

Anunțându-se procsima ședință pe ași la 4 ore p. m. și punându-se la ordinea zilei rapoartele comisiunilor, ședința se încheie la 1 oră p. m.

*Ședința a VIII-a, ținută la 10/22  
Aprilie, 1893.*

Ședința se deschide la 4 ore p. m.

Protocolul ședinței precedente nefiind încă deplin redactat

— Cu privire la autenticarea lui se vor lua măsurile de lipsă prin un concluz special.

La ordinea zilei raportul comisiunii bisericesci. Raportor deputatul Daniil David. Asupra propunerii deputatului Dr. Pavel Oprea, referitoriu la tipărirea cărților de rugăciuni cu litere latine și la urgarea retipărării cărților bisericesci, în conformitate cu propunerea comisiunii bisericesci, sinodul ia următorul concluz:

— Comisiunea administrativă a tipografiei archidieceșane se invită, ca la resolvirea concluzului luat în această sesiune sub nr. prot. 88, în cestiunea retipărării cărților bisericesci, să aibă în vedere și lipsa de cărți de rugăciuni și se dispună tipărirea aceloră cu litere latine.

Urmază la ordinea zilei comisiunea petiționară.

Raportor deputatul Victor Tordășan. În conformitate cu propunerea comisiunii:

a) rugarea preotesei văduve Ana Nașcu n. Rusu din Chintelnice pentru un ajutoriu bănesc;

b) rugarea comunei Rechita în cestiunea destituției parochului Nicolau Savu;

c) rugarea lui Aron Hențiu și Pascu Hențiu din Fornădia, prin care urgază resolvirea grabnică a cauzei contra parochului Petru Câmpăan;

d) rugarea învățătoarei Elisabeta Popoviciu n. Herlea din Vinerea, pentru despăgubirea folosinței unei odăi,

## FOIȚA.

### S'au dus în țară!

— Novela originală de Ilarie Chendi. —  
Prietinului C. C. S.

(Urmare).

— În vârsta ta toți flăcăii sufer de o bătă. Bat'o naiba dragoste, câtă amărăciune mai aduce peste bieții oameni simțitori — scii Nețule ar fi făcut poți mai bine puterea dumnezeiască, ca să nu fi zidit odată cu lumea și femeia, căci ea e în stare să facă mult bine, dar și mari stricăciuni. Vești, așa trupește slabă, cum e femeia, totuși are nisce puteri tainice, e începutul multor lucruri, pe cari le poți întorče spre bine sau rău.

— Va fi, nene Dinule, va fi!

— Ba-i chiar așa — și m'as pute prinde, că și pe tine au pus ghiară uneltirile femeiesci, — dór înainte de asta erai altul. — Dómnă, Dómnă, ce poznă mi-a făcut și mie dragostea...

aci îngălbini Dinu, se făcu ca oera și îi cădu lingura din mână.

Cu el dimpreună îngălbni și Nețu și întorcându-se într'altă parte șopti fără veste: „E vinovat!”

Dinu sări sus. „Ce-i asta, cine vorbește aici — tu, Nețule, sau vântul, ce ai dis Nețule, ce ai dis?” — strigă el cu limba încălăcită și privind la Nețu cu ochii plini de sânge și eșiți din cap, ca la cei ce și-au pierdut mintea.

— Nu am dis nimic, nene Dinule, dar spune ce ai nene, de te încrunți așa de grozav, esti bolnav, e dragostea, e femeia de care-mi povesteai?

— Nu ai dis nimic — nu, nu — mi s'a nălucit numai! Când bate vântul asta afurisit printre plesnele trestiei și când zuruesc frunzele aceste lungi pare că șoptesc chiar oameni — lucru ciudat! Sunt bărbat și totuși me înfioră câte odată vântul, de-mi tremură dinții în gură. Se dice că numai la oamenii cei răi și păcătoși le este frică, dar eu nu-s păcătos, nu-s rău — așa-i Nețule?

— Nu esti rău nene, căci decând te cunosc mi-ai fost ca un tată — dar

spune-mi ce ai astăzi de esti așa de tulbure... vești, vești, și tot ăci, că eu vorbesc posomorit!

— Lasă-me băiete! Femeia-i femeie și ar fi bine de n'ar fi ea pe pământ — me înțelegi, Nețule? Nu, tu mă poți înțelege... dar ce ai aud, de cătră balta cea cu pipirig er a șoptit cineva, o, cum e de pustiu așa un lac, așa de părăsit de oameni... mi-e frică Nețule, e diua mare și mie totuși mi-e frică... dar așa-i că nu-s rău?

— Nu ți-am spus, că decând e mort tată-meu...

— Taci băiete, taci să nu te audă vântul, căci de morți nu-i bine să vorbești pe aici — auzi vântul, auzi-l? — Cine-i vinovat? eu? Nu, nu! Nețule, mă duc la lucru, când mă ved pe apă pare că nu-mi mai este așa grăză... lucru ciudat, ciudat de tot!

Fără a-și mai face cruce, fără de a mai dice un „mulțămescu-ți Dómnă, că m'ai hrănit în pace”, se depărta Dinu dela mănăcare cu capul sburlit, cu inima rece de frică, ca sloiul, se aruncă în luntre și mână înainte, mână din toate puterile.

„Și asta-i tichnă sufletescă, așa o numesce mama!” — dișe Nețu, uitându-se în urma lui. „Dómnă nici chiar la vrășmașii mei nu le dăru așa o tichnă. Ceriule, ceriule, da rău m'ai pedepsit! Nu me mai pot îndoi, tatăl Chiții a omorât pe tatăl meu, er eu iubesc pe Chița, o iubesc mai mult ca pe mine, ce ar fi vieța mea fără ea, un șir lung de chinuri, o beșică de săpun! Tótă urgia din lume s'a vârsat asupra mea, nu-s vinovat, nu! Mântuesce-mă Dumnezeire!” Așa vorbi Nețu, cel cu sufletul sbuciumat și ascundându-și fața în mâni începă a se boci...

Da, plâng și bărbații și lacrimile lor sunt mărturiile celei mai adânci des-nădăjduiri, celei mai dureroșe sguduiri sufletesci — e deosebite mare între plânșul bărbatului și al femeiei!

Nici nu băgă Nețu de sémă, că Chița sosise cu un snop mare de papură carea o aruncă cât pe colo, vâdându-l pe el, așa lungit cu fața cătră pământul cel umed. „Ce s'a întâmplat Nețule?” — se întorče ea cu glas tremurător cătră cel de pe pământ, cum, tu ai plâns, tu suferi, și Chiții tale nu-i spui nimic, se suferă și ea cu tine



în care a locuit 9 ani pe basa concursului și pentru lemnele de foc;

e) rugarea comitetului parochial din Homorod-susei, protopresbiteratul Geógiu II pentru întregirea parohiei;

f) rugarea parochului Gavriil Mușan din Jimborul-mare (protopresbiteratul Ungurașului) pentru a fi absolvat de a fi membru la fondul de pensii preoțesc;

g) rugarea lui Alecsandru Danciu din Bucium-Cerb, protopresbiteratul Abrudului, pentru rezolvirea urgentă a procesului divorțial contra soției sale Ana Filimon;

h) rugarea văduvei preotese Maria Marcoviciu n. Cornea, pentru un ajutoriu din fondul Rudolfin;

i) rugarea parochului George Gărbacea din Brănești (diecesa Caransebeș) pentru restituirea sumei de 50 fl. care sumă o a solvit protopresbiterului Traian Meșian, ca spese ale scaunului protopopesc în afacerea alegerii de paroch în comuna Moeciul inferior;

j) rugarea parochului Nic. Goga din Apața, protopresbiteratul Treiscaunelor pentru un ajutoriu permanent de 50 fl.;

m) rugarea parochului Vasile Basarab din Romos, protopresbiteratul Orăștiei, pentru votarea unui ajutoriu de 60 fl. în scopul de a se da dirigentului corului din Chisineu Ioan Cornea, pentru instruirea învățătorilor din tractul Orăștiei în cântare;

n) cererea lui Nicolae Herlea din Vinerea pentru introducerea cercetărilor disciplinare contra parochului de acolo și a protopopului Orăștiei, din cauza, că de doi ani n'a efectuat alegerea comitetului parochial și n'au depus din 1888 rațiocinii;

o) rugarea episcopului Candin Gușin din Petrângeni, protopresbiteratul Abrudului, pentru introducerea parochului ales și întărit Iacob Adam;

p) noul recurs al parochului din Mărișel, Teodor Lungu pentru de a fi repus în oficiu și beneficiu;

r) protestul alor 24 parochieni din Vinerea contra sistemării unui nou salariu de învățătoriu, făcută fără scirea sinodului parochial

— Se transpun consistoriului spre competentă afacere.

Asupra cererei protopresbiterului Tului Roșescu pentru ajutoriu de 105 fl. care l'a avut și antecesorii sei, comisiunea propune, ca cererea să se transpună consistoriului cu recomandarea de a se considera.

La propunerea deputatului Ioan Hania

— Cererea protopresbiterului Tului Roșescu se transpună consistoriului

dimpreună; cum, tu ai taine înaintea dragei tale... Nețule, asta nu-i dragoste curată, căci între cei ce se iubesc nu-i ertat să fie taine, Nețule tu nu me ai dragă, precum îmi spui séra la porțiță...

„Chițo, nu tot ce scie bărbatul e dat să scie și femeia! Așa vrea Dumnezeu ca bărbatul să poarte durerile cele mai mari din lume, ér femeia precum se vede e făcută, ca să alineze durerile, să înveselască inimile amărâte“

„Póte să fie și așa Nețule, dar cum se te înveselesc, cum se-ți potolesc focul ascuns, ce ți-a stors lacrimi dacă nu-l cunosc, dacă nu știu ce te neliniesc — étă neîncrederea ta — nu, Nețule, tu nu mai esti cel de demult! O Dómnă, simțesc că vine un wífor peste sêrmanul meu suflet — jale acasă lângă tata, care de o vreme încóce e ca schimbat, jale unde me duc, numai locul de lângă tine era mai înveselitor — dar acum — o, de ce sunt eu atât de culpeșă înaintea lui Dumnezeu?“

(Va urma.)

lui, ca să erueze întréga stare a cestiunii și apoi la procsima sesiune să vină cu propunere în merit.

Cu privire la cererea cancelistului consistorial Ioan Damian pentru un adaus la salariu, de 150 fl. comisiunea petiționară propune: Cererea se transpună consistoriului cu îndrumarea de a vota petentului pro 1893 un ajutoriu extraordinariu din eventualele economii; ér pentru viitoriu a provedé suma de 150 fl. ca adaus personal în buget.

La contra-propunerea deputatului Petru Nemeș

— Cererea cancelistului consistorial Ioan Damian se transpună consistoriului spre posibila considerare.

Asupra cererei căpitanului în pensiune și fost cassariu consistorial Constantin Stezar pentru a fi primit între membrii fondului de pensii archidiececan, comisiunea petiționară propune:

Având în vedere dispozițiile din statutul fondului de pensii, cererea nu se póte încuviința, pentru-că petentele nu era la înființarea fondului funcționarului consistorial; cu considerare la serviciile bune, ce petentele le-a prestat bisericii în decurs de 18 ani, sinodul analog cu ajutoarele ce s'au dau protopresbiterilor emeritați, votăză petentului un ajutoriu anual de 200 fl. din fondul general administrativ cu începere din 1 Ianuarie 1893.

Deschidându-se desbaterea asupra acestei propuneri, deputatul Ioan de Preda face contrapropunere, ca sinodul considerând, că petentele nu era funcționarului bisericesc când s'a înființat fondul și pentru că petentele n'a cerut acest ajutoriu, se decidă, că cererei petentului nu i se póte satisface.

Deputatul Zacharia Boiu propune ca cererea să se transpună consistoriului spre opinie.

După desbaterea acestora se pune la vot propunerea deputatului Zacharia Boiu, care nu se primesc, apoi a deputatului Ioan de Preda, carea primindu-se, propunerea comisiunii cade și sinodul decide.

— Cererei căpitanului în pensiune și fost casariu consistorial Constantin Stezar, nu i se póte satisface, deoarece petentele la înființarea fondului de pensii archidiececan nu era funcționarului bisericesc.

Urmăz la ordinea zilei raportul comisiunii financiare. Referent deputatul Valeriu Bologna.

La propunerea deputatului Iosif Puscariu din ședința III dela 6/18 Aprilie a. c. de a se clădi, eventual adapta o sală corespunzătoare pentru ținerea ședințelor sinodului, comisiunea face propunerea: Să se indrume consistoriul, ca în decursul anului curent se dispună adaptarea actualei sale de ședințe în seminarul Andreian astfel, ca toate zidurile, ce despart sala de localitățile laterale să se depărteze, și să se facă o unică sală spațioasă, care este a se ridica în mod proporționat făcându-se tavan nou și a se pune în o stare potrivită, investindu-se cu padiment, ferestri, uși și mobilier nou.

Pentru acoperirea speselor i se deschide consistoriului un credit de fl. 2500 având pentru sesiunea anului viitoriu a substerne raport în cauza acesta împreună cu socotelele referitoare

La propunerea deputatului Parteniu Cosma.

— Fiind cestiunea resoltivă la afacerea edificării seminarului, să ia dela ordinea zilei, ér consistoriul se îndrumă ca se eșecute concludus din 1890, relativ la edificarea seminarului.

La ordinea zilei urmăză comisiunea financiară.

Raportor Nicolau Olariu. La raportul consistorial din 20 Martiu a. c. Nr. 1957 Epitr. prin care se asterne bugetul fondurilor și fundațiilor archidiececane pe anul 1894 spre reviziune și aprobare, în confor-

mitate cu propunerea comisiunii, sinodul ia concludus.

— Bugetul fondurilor și fundațiilor archidiececane pe anul 1894 se apróba pe lângă modificarea pozițiunei 4 din cererintele dela Nr. XI „fundațiunea Șaguna“, care sub titlul „spese de călătorie membrilor“ se urcă dela 200 fl. la 300 fl. și în consecință cu această urcare pozițiunea 5 se rectifică la 4045 fl. 10 cr. poziția 6 la 2022 fl. 55 cr. și în fine poziția ultimă 1/4 din venite la 2022 fl. 55 cr.

Astfel votat bugetul se alătură la protocol.

La propunerea biroului.

— Sinodul decide solvirea diurnelor, a banilor de cuartir și a speselor de drum a deputaților sinodali pentru sesiunea această după normele din regulament și anume diurnele cu suma de 1149 fl. banii de cuartir cu 406 fl. ér spesele de drum cu 307 fl. 63 cr. totodată pentru spesele biroului se votăză o sumă de 80 fl. Suma totală e deci 1942 fl. 63 cr.

Pentru autenticarea protocolului ședinței a VII și a VIII din 10/22 Aprilie a. c. sinodul ia următorul concludus:

— Autenticarea protocolului ședinței a VII și VIII din 10 Aprilie a. c. se se facă prin o comisiune sinodală, carea se va întruni mâne sub președința Escelenței Sale I. P. S. D. archiepiscop Miron Romanul în ședința archiepiscopescă la 12 ore a. m. compunându-se din acei deputați sinodali, cari invitați acum în general se vor presenta la actul autenticării.

Fiind toate obiectele sesiunii actuale resoltive, Escelența Sa I. P. S. D. archiepiscop mulțămesc în prima linie a tot puternicului Dumnezeu, că s'au putut și acum termina agendele sinodului spre mulțămirea noastră a tuturor, apoi în linia a doua domnilor deputați sinodali, cari au contribuit și de astădată cu energie și însuflețire la resolvirea agendelor sinodului, recomandându-le și mai departe seriosei îngrijiri aședemintele santei noastre biserici.

Cu acestea declară sesiunea sinodală de încheiată.

La cuvintele Escelenței Sale I. P. S. D. archiepiscop, deputatul Ioan cav. de Puscariu în numele deputaților sinodali mulțămesc Escelenței Sale pentru neobositul interes și bunăvoința cu care a condus lucrările sinodului și îi doresce sănătate în interesul bisericii noastre, ca cu depline puteri sufletesci și trupesci se o pótă conduce încă mulți ani.

Cu acestea sesiunea sinodală s'a încheiat la 6 1/2 ore p. m.

## Revista politică.

În dieta din Budapesta s'a terminat în săptămâna trecută desbaterea bugetului. Cu ocaziunea acestei debateri s'a sulevat și cestiunea naționalităților și partea principală în această cestiune se reduce la români.

Bartha Miklós a împărțit viața politică a magiarilor de 26 ani în trei epoce. Prima a fost împăcarea magiarilor cu austriacii, din care a rezultat emanciparea jidovilor; — a doua epoca lui Tisza, în care s'a distrus parlamentarismul și valorea morală a individului prin corupțiuni și s'au nimicit tradițiile națiunii magiare. A urmat epoca reformelor nefinalizate. În timpul acesta s'a făcut unitatea Italiei, România și Serbia au devenit independente și alte state, numai Ungaria n'a ținut cont de spiritul timpului. Cu toate că legea decretăză o națiune politică și rasa maghiară eseriază hegemonia în țară, națiunea politică nu se póte afirma. În luptele de libertate valachii au luat armele contra patriei, în timpul absolutismului s'au înrolat în tabăra con-

trarilor, ér acum caută tot spre Viena unde merg cu plângerile, în tot locul sunt inimizii magiarilor; în parlament însă unde își pot validita convingerile nu-i affi. Ei au parlamentul lor în Sibiu. Guvernul unguresc e prea slab să înfrâne pe trădătorii de patrie și să pună capăt vestilor rele ce le răspândesc acestia despre Ungaria, cu toate că ca nici unui alt guvern parlamentar, îi stau la dispozițiune 350,000 fl. Maghiarii au asimilat pe cumani, armeni, mulți nemți și în curând vor asimila pe jidani, dar aceste rase n'au sprigin național și de stat, la ele nu esistă conesiune națională și de stat, la valahi și ideea națională și cea de rasă e programul politic dela 1848 în cóce. În Ardél maghiarii se romaniséză cu grămada, în câteva comitate s'au romanisat în 10 ani de zile câteva deci de mii. Pe români nu-i mai poți asimila, de aceea respinge afirmările ministrului președinte, că maghiarii au capabilitate asimilătoare față de români, astfelu de espresiuni nici n'ar trebui scóse la ivélă, căci produce numai reacțiune la români.

Raportorul Hegedú si-a reflectat că toate trebuesc să-și aibă cursul natural și pe încet. Cu sila nu poți face nimic. Românii au agitat mai tare la aducerea legii pentru limba maghiară, la cea pentru kisedovuri și acum. Dar toate acestea dovedesc tactul guvernului și tăria lui. Nimenea să nu aștepte însă ca românii să se magiari-seze preste nópte, căci nici legea despre kisedovuri nici pentru limba maghiară nu se pot eșecuta de-odată.

Ugron díse, că românii nu se îmblândesc, căci nu se tem de maghiari, deoarece nici nu simt autoritatea statului. Țăranul român se lasă ușor înfluințat și de esterior. Cine pórtă vină, că la oficiul de dare r. ung. din Sibiu vede o firmă mică, pecând începând dela comanda generală până la pităria militară vede un vultur cu două capete așa de mare.... Cât timp sunt maghiarii, cari străduesc spre Viena, se nuse aștepte de la Valachi ca ei să mérégă la Budapesta; sub Deák nu esista cestiunea de naționalitate ea s'a început sub Tisza.

Bessenyei e de părere, că maghiarii nici când nu vor putea apropia naționalitățile, dacă le aruncă înfruntări și epitete grosolane. Numai prin iubirea frățescă se pot înfrăți naționalitățile și crede că guvernul o va putea face pentru ca la timp de pericol patria se aibă scut puternic.

\* \* \*

Điua de 26 Aprilie este o zi însemnată în viața dietei unguresci. În această zi s'a început desbaterea asupra proiectului nefericit despre salarisarea învățătorilor, și tot în această zi au fost prezentate în dietă alte două proiecte nefericite, despre recepțiunea religiei israelite și despre matriculele civile, dimpreună cu motivarea, redactată de guvern.

Cele două din urmă, despre care am făcut amintire în nr. trecut al fôiei noastre, au fost predate comisiunilor și apoi vor fi puse la ordinea zilei, când vom avé ocaziune a urmări debaterile asupra lor.

Asupra proiectului de lege pentru regularea salariilor învățătoresci se urmăză desbaterea în general. Otorii opoziției stăruesc pe lângă minimumul de 400 fl. unii 600. Unii vorbitori se abat și pe terenul de naționalitate. Între alții Bartok din stânga estremă recunósce și el, ca și Bartha Miklos în o altă ședință, că naționalitățile nu pot fi asimilate de maghiari. Și-a pierdut credința în puterea de asimilare a națiunii, díse Bartok, și totă speranța lui este acum pentru propagarea maghiarisării pe calea instrucției populare. Între vorbitori cu deosebire a escelat Polonyi; el e contra scólelo-confesionale și e de părere, că toate scólele elementare să fie de stat. Astfel face următórea propunere: „Dieta



să îndrume guvernul, ca cassând sistemul de școle comunale și confesionale, să prezenteze un proiect de lege prin care instrucțiunea poporală obligatorie și gratuită, să se prefacă în instrucțiune de stat.

După ce proiectul va fi primit în general ca basă de desbatere, va urma desbaterea specială pe paragrafi.

### Sinodul eparchial din Arad.

Sinodul eparchial din Arad a ținut 7 ședințe. Ședința I. s'a ținut la 4/16 Aprilie 1893 înainte de amăzi.

În această zi s'a oficiat în biserică catedrală sânta liturghie îmbinată cu invocarea Duchului sânt prin P. S. Sa părintele episcop Ioan Meșian, cu mare asistență.

După serviciul divin, intrându-se deputați în sala Seminarului diecesan P. S. Sa părintele episcop Ioan Meșian a deschis sesiunea ordinară a sinodului eparchial din anul curent prin cuvântul de deschidere, pe care l'am publicat în un număr de mai nainte al fôiei noastre, apoi s'au prezentat mai multe esibite.

Ședința a II a s'a ținut în 5/17 Aprilie c. după amăzi la 4 ore.

După autenticarea protocolului, P. S. Sa prezintă sinodului cererile de concediu ale mai multor deputați, pe cari sinodul le acordă. De asemenea prezintă înaltul presidiu mai multe raporte și petițiuni, cari se transpun concernintelor comisuni pentru studiere.

Se pune la ordinea zilei raportul comisiei organizatoare. La propunerea raportului acestei comisuni, a deputatului V. Babeș, sinodul față de intenționatele reforme ale guvernului pe terenul politic-bisericesc enunță ca conclud un protest, în motivare și concludere identic cu protestul sinodului nostru archidieceșan, afară de partea din urmă, referitoare la regularea libertății religioase și a recepțiunii confesiunii israelite, față de care sinodul declară, că condus pururea de spiritul toleranței creștine, nu se simte nici chemat, nici îndemnat de a-și ridica vocea în contra unei recepțiuni formal legale a confesiunii mosaice, până unde aceea nu va atinge principiile fundamentale ale bisericei creștine, dar prin eventuala admitere a libertății de trecere, basată pe principiul reciprocității interconfesionale între creștini și israeliți — după convingerea sinodului — fără de o abnegațiune morală de sine, nici o biserică creștină nu s'ar pute simți liniștită.

Urmăzând raportul delegațiunii congruale în cauza despărțirii ierarhice de către sârbi și sinodul la propunerea comisiei făcută prin raportorul ei Nicolau Zigre, a luat următorul conclud:

Raportul în general se ia la cunoscință.

Având însă în vedere că la anul viitor se împlinesc 30 de ani dela restaurarea metropoliei române și dela fapta despărțire a bisericei române de către biserică sârbescă, sinodul avisază onorabila delegațiune ca pentru deslegarea tuturor cestiunilor pendente de despărțire, mai ales a averilor, cari după terminul provădut în legile civile pot se devină prescise pe partea contrară; până la finea anului 1895 să se pună în curgere toate procesele de despărțire a averilor comune, având delegațiunea să raporteze despre acesta la timpul sau atât acestui sinod, cât și congresului național bisericesc.

Ședința a III s'a ținut la 6/18 Aprilie c. înainte de amăzi la 10 ore.

Comisiunea bisericăscă referă asupra raportului consistoriului din Arad, ca senat strâns bisericăscă despre activitatea de pe anul 1892.

Se constată, că în anul 1892 au intrat la senatul strâns bisericăscă 1764 piese esibiționale, că senatul bis. în anul 1892 a ținut 26 ședințe în cari sub 851 numeri seriali a rezolvit 1009 piese, afară d'ședințe s'au rezolvit 768 și restante au ramas 10 piese, că procese matrimoniale au fost 58, procese disciplinare în anul 1892 au intrat ca nouă 16, către cari adăogându-se cele rămase în curgere din 1891 în suma de 30, de tot au fost 46.

Concludul sinodal din anul 1892 cu privire la planul arondării celor două episcopii istorice, s'a înaintat consistoriului metropolitan.

Se constată, că în districtul consistoriului aradan — cu 11 protopresbire și o mănăstire — în anul 1891 au fost: Comune bisericăscă 302, filii 110. Numărul bisericilor 330. Parochii sistemisate 383. Numărul familielor 76,071. etc.

Numărul populațiunii în districtul consistoriului aradan la finea anului 1892 a fost: bărbați 177,807, femei 174,248, de tot 352,055. Tote aceste date sinodul le ia la cunoscință.

Se constată mai departe, că numărul conviețuirilor nelegiuite la finea anului 1892 au fost 5535, adică cu 81 mai mic ca în 1891.

Statul personal al clerului la finea anului 1892 a fost: 411 și anume: În centru la curtea episcopăscă 3, la seminarul diecesan 3, la mănăstire H. Bodrog 3. În clerul parochial: protopopi în funcțiune 11, parochi 154, administratori parochiali 206, capelani 27, diaconi 1, la miliție aplicați stabil 2, în alte funcțiuni 1. La olaltă 411. Din acestia sunt: episcop 1, archimandrit 1, protosincol, dir. seminarial 1, protopresbiter, asesor referent bisericăscă 1; ieromonach prot. la seminaru 1; ieromonachi la mănăstire 3, presbiter casar diecesan 1; preoți în retragere 6; suspinși 1.

Personalul didactic dela seminarul diecesan constă din 1 director-profesor din cler, 2 profesori ordinari din cler, 2 profesori ordinari mireni, 1 profesor provisor mirén.

Clerici absoluți la finea anului 1891 au fost 41, ér dintre cei absoluți în 1892 din acest district sunt 13, la olaltă 54.

Clerici frecuanți în 1892/3 s'au înscris în total 57.

(Va urma.)

## Noutăți.

DI George Barițiu președintele „Asociațiunii transilvane” și a academiei din București, precum aflăm, este de câte-va zile greu bolnav. Dorim însănătoșare cât mai curând veteranului nostru literat.

**Producțiunea musicală** a diletanților români din loc, arangiată Sâmbătă, în 29 Aprilie a. c. a succes preste așteptare. Piese din program au fost executate cu precisiune, publicul a fost încântat și a respălit pe debutanți cu vii și prelungite aplause ér diletanții au fost siliți să repeteze unele piese și au executat unele și afară de program. Cu deosebire au escelat d.rele Simonescu, cari au avut bunăvoința a-și da succursul lor, la p. 4 (Faust) în acompaniare de piano și la p. 6. în esecutarea de piano a grelei uverture din Trancred de Rossini. După producțiune a urmat dans. Nu ne-am mulțămît însă împregiurarea, că public a fost prea puțin, pôte pentru timpul nefavorabil.

N'avem decât să felicităm pe tinerii nostri, cari au format orchestra, pentru buna idee de a se perfecționa în musica instrumentală și prin producțiuni asemenea celei de Sâmbătă a stîrni și propaga gustul musical la noi. Membrii orchestrei sunt: Drd. Victor Roșca, Alesandru Simonescu, Dominic Rațiu, Dr. Marciac, Ilie Moga, Const. Pop, O. Boiu, O. Boer, Corn. Aiser și I. Popovici. Acest din urmă n'a putut să ia parte activă de astădată din cauză de doliu.

Noi credem, că diletanții nostri din când în când vor delecta publicul cu producțiunile lor și sperăm, că și publicul nu va pregeta a-i sprigini, așa după cum merită.

**Petrecerea meseriașilor nostri.** Din Sibiu ni se scriu următoarele:

Petrecerea arangiată de diletanții români meseriași în sara de 10/22 Aprilie a. c., deși era un timp nefavorabil, totuși a fost cercetată de un public numeros.

Piese „Cărlanii” și „Florin și Florica” au fost bine jucate, de asemenea și jocurile naționale: Călușierul și bățuta au fost din partea a nouă tineri, îmbrăcați în haine naționale, bine esutate. După reprezentațiune a urmat joc și voie bună, care a durat până în ziua albă.

Trist însă a fost, că dintre membrii activi ai „Reuniunii sodalilor români” foarte puțini s'au prezentat, mai cu samă dintre cei căsătoriti: cauza a fost — după cum m'am informat din isvor sigur — că petrecerea n'a fost dată în favorul „Reuniunii” ci în al nou înființatului „cor bisericăscă” din Sibiu — suburbiul inferior. Acesta nu a fost la loc, căci și spriginirea acestui cor este un scop cultural frumos.

Mai departe ar fi de observat, că la astfel de ocasiuni restaurantul se se îngrișcă a provedea sala cu mai bună lumină ca de astădată, căci altmintrea participanții vor fi siliți a se provedea de acasă cu luminări.

Un meseriaș.

**Baritonul nostru** cunoscut d-nul Ioan Demian, cancelist consist. în Sibiu este recomandat din partea intendantului operei din Bpesta, contele Zichy, pentru escelentul seu ton de bariton, de a fi primit și respective angajat la conservator, unde să se pregătescă pentru operă.

**Têrg de vite.** La têrgul de țară din zilele acestea din Sibiu au fost mănate multe vite de tot soiul atât din loc cât și din împregiurime, mai cu samă vite de prăsilă, dar cumpărători s'au prezentat puțini.

**Din Rășinari** ni se scrie, că părintele Iosif Goga lipsind în săptămâna trecută câteva zile de acasă și întâmplându-se un cas de mörte la un țeran din parochia sa, ceilalți doi preoți din Rășinariu, n'a voit nici unul, ca să seversască actul înmormentării, așa că bietul om a fost silit să alerge la Sibiu și să rōge pe părintele Simtion ca să seversască înmormentarea, ceea ce s'a și făcut. Corespondentul în scrisoarea sa dă expresiune indignărei sale asupra purtării nu prea frumoasă a celor doi preoți amintiți și nouă ne pare rău, că trebuie să înregistrăm asemenea casuri, cari arată, că numai buna înțelegere nu domnesce între preoții nostri de acolo. Ce vor cugeta poporeni vădând disensiunile între părinții lor sufletesci?!

**Inventariul averiei lui G. T. Brătianu** Sâmbăta și Dumineca trecută s'a procedat la facerea inventariului averiei și a lucrurilor mult regretatului Gr. T. Brătianu, de către frații defunctului în prezența membrilor Ligei culturale. Contrar așteptărilor tuturor, nu s'a putut găsi nici urma de v'r'un testament, de ore-ce mörtea a suprins prea fără de veste pe Gr. T. Brătianu. În consecință, întreaga sa avere rămâne a se împărți între frații săi, cari, se ăice, că vor dăru Ligei culturale însemnata bibliotecă, ce densus o avea.

**De pe turnul lui Eiffel.** Se anunță din Paris: În ziua de 10/22 Aprilie, tocmai la amiazi, un individ, bine îmbrăcat, s'a aruncat jos de pe platforma de sus a turnului Eiffel. Sinucigașul a rămas sdrobot pe platforma a doua, care se află la 180 de metri sub cea de sus. Efectele căderii au fost grozave; membrele nenorocitului s'au găsit desfăcute de trup, capul prefăcut într'o pastă uniformă.

După hărțile care s'au găsit la densus i s'a stabilit identitatea: Se numia Delarne și era secretar la ministerul coloniilor.

**O expoziție de césornice.** O fabrică din Helveția va trimite la expoziția din Chicago 300 de césornice, formând o colecție care presintă istoria întregă a césornicului de la 1550 până în zilele noastre. Intre alte piese curioase se află un césornic a cărui mișcare se produce într'o cutie tăiată din cristal natural și executată de moșul filosofului Jean Jaques Rousseau. Se mai află apoi și un césornic arab din anul 1700, precum și un césornic de lemn construit în Siberia de către un prizonier, care a fost liberat numai pentru că a făcut un ceasornic așa de minunat. Urmădă apoi césornice din toate epocele, de toate stilurile și de toate mărimile, începând de la césornicul minuscul de un centimentru-diametru până la chronometre, al căror diametru e de 2 decimetri.

**Audiență la țarul.** Lui Standard îi se scrie din Petersburg, că cu ocaziunea călă-

toriei țarului prin Rusia sudică, în apropiere de Charcov s'au adunat la o mie de țerani pe șinele de la calea ferată, voină a opri trenul țarului și a cere audiență, ca să se plângă contra unor măsuri împovărătoare. Miliția a voit să-i alunge, țeranii s'au opus și s'a iscat pe șine o bătaie sângeră. Într'aceea sosi trenul cu mare repeziune și neputând fi oprit, a călcat dintre luptători cinci-spredece soldați și patruzeci și doi de țerani.

## Cronică.\*)

Zarand, în April, 1893.

De ale primăverei. — Cutremurul de pământ. — Scolare.

Țiua de 40 de sfinți se consideră pre aici ca începutul primăverei. Creștința în popor e că rugăciunea acelor sfinți mucenici face ca iarba câmpului să răsără, și dacă cu ciocanele ar bate-o cineva, nu ar mai putea-o împede în desvoltarea ei. În acest an credința poporului a fost dusă în ră-tăcire. Au venit 40 de sfinți, a trecut și „Bunavestire” când oea trebuie se borborosască în érbă — adică să aibă belșug de érbă, și totuși câmpul nu a dat aproape de loc. Avem 7 April st. v. și nici oile nu capătă să se sature pe câmp. Avem frig ca în Rusia, de câte-va zile bate vântul cu furōre, de cugeți, că ești în luna lui Faur, nōp-tea înghiață binișor, ér țiua trebuie să stringi sumanul binișor, ca să nu între blăstematul de vânt. Rândunelele pare-că n'au să mai vină în acest an érá glasul „cucului” pare-că a săcat în urma frigului, încât nu mai cântă.

Semănăturile de tōmnă în urma gerului din primăvară au suferit mult. Semănăturile de primăvară ca ovēsul, grăul de primăvară, lucerna, trifoiu, măzeriche ș. a. s'au făcut în împrejurări nefavorabile, în urma vânturilor și a uscăciunei ce domnesce mai mult de o lună. La semănatul cucuruzului încă nu s'a început. Fiind locurile reci se tem economii a arunca în pământ cucuruzul.

Prețul nutrețului s'a urcat preste măsură și nu se capătă nici așa. Un car de fân se vinde cu 20—25 fl. v. a. De altă parte apoi prețul cerealelor e foarte scădut 1 măsură cucuruz — á 30 litre — abia se vinde cu 1 fl. érá grăul cu 1 fl. 30 cr. până la 1 fl. 70 cr. pre măsură. Prețul vitelor e ridicat, dar se fac puține cumpărări și vinderi. Ómenii țin la preț vitele cu deosebire cele cornute. Bine se caută oile — părechia de oi ori berbeci buni se plătesc și cu 16 fl.

Pometul atât de abundent în acest ținut, se crede, că a iernat bine, afară de perseci și cereși, pre cari i-a atins aspru frigul primăverei.

Drept surprindere de primăvară am avut în 8 Aprilie — Sâmbăta Pascilor — pre la órele 3 după amăzi, un cutremur de pământ, carele s'a simțit destul de violent în Brad și alte mai multe comune din Zarand. Cutremurul a durat mai multe secunde. Zidiri solide s'au cutremurat. Lamele acățate au început a oscila în toate părțile, pe când orológele s'au oprit momentan în mai multe case. Pre cine l'a aflat norocul scriind, a simțit că i se mișcă masa, călămariul și péna, și a trebuit se ăică: „dar asta ce este”? Un contabil dela banca „Crișana” imi spunea că: masa de scris, și pentru ținerea cărților, pe carea 8—10 ómeni abia o pórtă, se mișca cu ușurătate. O femeia tocmai numărase pe masă vr'o 50 ouă roșii, și pe când s'a întors din cuină, ouăle sparte făceau mișcări pe jos. Un alt-cineva dormind pe canapea s'a tređit vădând, că se mișca canapeua cu el. A cređut că pruncii nu-l lasă să odichnescă. Poporul ăice despre cutremurul de pământ, că: e bătaia lui Dumneđeu, fiind-că ungurii vreau să facă să nu mai boteze, și să

\*) Întărdiată din lipsa de spaț. Red.



nu mai cunune de aici înainte preoții ci alți oameni scie Dumnezeu, ce și cum vor fi aceia pregătiți.

La 28 Martiu v. s'a ținut sinodul protopresbiterial al tractului Zarand, în Brad. Fiind și de târg, membrii s'au prezentat în număr însemnat.

Între obiectele puse la ordinea zilei a fost și salarizarea învățătorilor. Cestiunea aceasta s'a sulevat în comitetul ppsc în 1892 înainte de sinod prin un învățătoriu. În sinodul ppsc din 1892 ea s'a relegat la comitet, ca să o studieze. Pre tapet în comitetul ppsc cestiunea a ajuns în 1893, când P. O. D. ppresbiter tractual a prezentat un proiect arătând cari ar fi mijlocele, la cari să se iee refugiu pentru ridicarea salarelor învățătoresci la 300 fl. v. a. arătând, cât are se mai dea fiecare comună, până la suma de 300 fl. Salariile învățătorilor din cele 39 scole din tractul Zarand, ne implu de cele mai serioase îngrijiri. Concluzul luat de sinodul ppsc în această cestiune este cunoscut, din nr. 34 al „Telegrafului Român” și dacă eu o resuscit, o fac fiind cuprins de cele mai bune intențiuni față de școală, și față de învățătorii nostri.

Este ora a 11, și dacă indiferențismul va stăpâni și mai departe pe cei chemați primo loco, urmările vor fi funeste pentru școală, pentru poporul nostru. Din 39 scole, numai școala din Brad și are învățătoriu dotat cu 363 fl.; apoi școala din Crisciori în urma unui concluz sinodal va ridica cu începutul anului școlar 1892/3 salariul la 300 fl., în celelalte scole salarele sunt dela 60 fl. până la 210 fl.; și numai în una 250 fl. „Proxi-mus ardet ualegon” sau cum am dice românesce: mukul arde la degete. Ceea ce nu s'a făcut deci de ani se va pute face ore în vre-o trei luni? Se sperăm, să fim optimiști pre un moment și se credem, că cei chemați și vor face cel puțin acum datoria.

Eră între cei chemați primo loco sunt comitetele parochiale cu parochii ca directori. Factorul principal, conducătorul mișcării, dela care atârna în mare parte ca salarele să se ridice este protopresbiterul tractual. Să vor ridica salarele la 300 fl. vom avé învățători buni; vor rămâne tot ca până aci salarele, învățătorii buni vor căuta câte un codru de pâne în alte tracte, eră urmarea funestă va fi, că statul în comunele mai mari va pune mâna pe școlile noastre, va plăti învățătorii și-i va denumi el după plac.

Punând cestiunea pe acest teren salarizarea învățătorilor cu minimul de 300 fl. v. a. nu e mai mult locală, nu se estinde numai asupra acestui tract, sunt alte multe tracte, unde dotațiunile învățătoresci sunt tot în o atare stare ori pôte și mai rea.

Tocmai de aceea nu va fi superflu a aminti în trecăt, ce pôte fi cauza că în trecut nu s'a purces cu mai mult zel întru ridicarea salariilor învățătoresci, acolo unde a fost posibil. Trebuie să recunoșcem că biserica, poporul nostru avisat numai la propriile puteri a făcut mult pentru școală în deceniile din urmă. Nu s'a făcut însă ceea-ce era posibil în multe locuri.

În viața noastră constituțională, primul factor carele avea datorința a se îngrijii de ridicarea salariilor învățătoresci sunt comitetul și sinodul parochial. În specie comitetul, carele are să facă proiectul pentru salarizarea învățătorului.

Și cine sunt membrii comitetului? Parochul și în cele mai multe comune oameni altcum de frunte, dară fără carte; așa încât cu greu se capătă între dênșii câte unul, carele se pôte purta agendele de notariu. În unele locuri nu e nici unul în comitet — om cu carte — carele să pôte fi notariu.

Dacă se întâmplă că și parochul e om mai vechiu cu puțină pregătire, ori unul carele nu se interesază, apoi acolo, comitet parochial esistă numai cu numele și pe hârtia, în realitate însă el nu dă nici un semn de viață.

Aici să nu te miri că „statutul organic” este terra incognita, și cumcă nici acum comitetul parochial nu dă semne de viață

Unui atare comitet nu i se pôte face imputări că nu s'a îngrijit de loc pentru ridicarea salariului învățătoresc; căci nu este cine să se intereseze.

Este apoi și un prejudeț vechiu nu numai în popor, dar chiar și la o bună parte din preoțime, că învățătoriu are destul, dacă nu pierde de fôme cu salariul seu. Se crede că învățătoriu pôte să muncască la câmp, ca și nenea Stan, ba să mai fie cantor, ba să mai însoțască pe părintele în unele afaceri de ale sale, și în urmă pe lângă atâtea ocupațiuni pôte să aibă timp de ajuns și pentru școală. Ce să facă sormanul învățătoriu? Să face de tôte, ca să pôte trăi. Și dacă pôte trăi așa, nime nu s'a mai cugetat să-i ridice salariul. Școala a rămas neglesă. Salariul miserabil, și progresul ca în palmă.

Timpul a trecut ca învățătoriu să fie de tôte, căci fiind de tôte, cu ni-mica nu face ispravă. Să ne lăpădăm deci de prejudețul, de a mai vedea pe învățătorii și la „masă, și la cósă, și la sapă, și la grapă, și în școală și la móră”. Să-i facem posibil învățătoriu ca el să trăiască numai după școală, numai după salariul seu.

Dacă cei chemați, fie din ignoranța și necunoscerea chemării nu au lucrat pentru ridicarea salariilor învățătoresci până acum, ori apoi dacă din un prejudiciu destul de eronat nu au făcut ceea-ce le era datorința, ce să dicem despre unii din conducătorii tracturilor protopopesci, dintre protopresbiteri, cari aveau sânta datorință a lucra pentru ameliorarea stărei învățătorilor? Bêtrânețele pot să fie o scusă binevenită, pentru cei din școală vechie! Dar ce să dici despre unele escepțiuni dintre ômenii școlii nôue, cari ani de-a rândul nu pot arêta, că întru adevăr au făcut și au isbutit în ridicarea salariilor învățătoresci?

Aici ni se spune, că organele parochiale, cu cari au avut de a face nu au dat spriginul recerut. Ba să mai aduce drept scusă: sêrăcia poporului. Sunt admisibile aceste scuse în parte; sunt însă cu totul neadmisibile acolo unde protopresbiterul nu pôte arêta cu acte, că întru adevăr s'a făcut încercarea, dar a dat de renitență, fie în corporațiunile bisericesci, fie în întreg poporul. Sunt neadmisibile scusele cu deosebire în comune mari, unde sunt câte doi și chiar trei preoți și când colo, învățătoriu are salariu 120—150 fl. v. a., pe cari încă nu și-i pôte scôte regulat.

Congresul metropolitan cunoscând reul, a aflat expedientul necesariu. Corporațiunea renitentă — comitetul parochial în cas extrem pôte fi disolvat. Membrii comitetelor parochiale și protopresbiterale precum și ai sinodului

protopopesce în casuri de neglijență și perd calitatea de a mai fi membrii. Prin acesta s'au ajuns două scopuri. Mai întâi șeful tractual nu și mai pôte scusa indiferențismul seu cu neglijența membrilor, apoi membrii bine trebuie să și tragă sama cu ei înșiși.

Nu vom cruța și nu e timpul ca să cruțăm, pe acei învățători, cari înșiși în mod indirect contribue ca poporul se fie fôrte indiferent față de ridicarea salarelor; sunt unii învățători cari au înbêtrânit în școală, generațiuni au trecut pe sub mâna lor — dar în activitatea lor nu se vede nici un sporiu. Elevii eșiți din școala lor au perdut timpul îndeșert.

De altă parte mai dăm și de câte un om tiner, carele intrat de silă în școală — numai de școală nu se interesază, aici progresul fiind ca în palmă, de sine să înțelege că poporul cu greu să pôte rezolvi a ridica salariul.

Cui se ridicăm salariul, când pruncii nu știu nimica?

Cu ômeni de categoria acesta procesul ar trebui început fără multă cruțare. Cine nu voesc se și consacre tôte activitatea școlii, locul aceluia nu e în școală.

E păcat să sufere o generațiune pentru un om!!

În luna lui Maiu se vor ține esamenele în școlile populare. Părinții protopresbiteri acum au cea mai bună ocaziune a conveni cu comitetele parochiale — apoi cu sinodele, spre a esopera ridicarea salariilor la 300 fl. v. a. Ora a 11 a sunat. Să vegheze, și se pună oleul necesar în candelă cei chemați, căci étă mirele vine, și fericită e sluga pe care îl va afla priveghind. Națiunea va cere sêmă celor chemați.

Contemporanul.

## Convocare.

Despărțământul I Făgăraș al „reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul XI al Făgărașului” își va ține prima adunare generală din est-an, Duminecă în 25 Aprilie a. c. v. în școala rom. din Făgăraș, la care toți membrii sunt potțiți a participa. Epitropiile parochiale conform §-lui 9 din statute, vor prevedea pe învățători cu diurne de 1 fl. și pașal de călătorie.

Absențări nemotivate se vor pedepsi.

Programă:

1. La 9 ore dimineața serviciu divin și părăstas pentru decedați membrii.
2. Deschiderea ședințelor și cetirea apelului nominal.
3. Incassarea pedepselor de câte 1 fl. dela membrii: Ioan Langa, George Comșa, Ioan Aldea, Iacob Oana și Ioan Caliu, pentru absentarea nelegitimată dela ultima adunare generală a despărțământului.
4. Incassarea tacselor curente.
5. Raportul cassariului.
6. Critică asupra operatului lui Ioan Berescu „Cari sunt avantajile, eventual defectele instrucțiunii religioase în școlile noastre, din punct de vedere confesional”, de Iosif Cațaveiu.
7. Apostolul Pavel și activitatea lui pentru răspândirea creștinismului, disertațiune de Ioan Mihu.
8. Convertirea apostolului Pavel la creștinism, prelegere practică de Lazar Sbâr-neciu.
9. Proposiția simplă amplificată, prelegere practică pe basa unei buciți de cetire, de I. Capătă.

10. Prelegere practică din calculul mental cu elevii a. II-lea de G. Cantor.

11. Censurarea regulamentului afacerilor interne.

12. Teme, cari eventual se vor mai însinua de către membrii.

13. Propuneri eventuale, și închiderea ședințelor.

Făgăraș, 20 Martiu, 1893.

Nicolau Aron,  
președinte.

Ioan Berescu,  
secretariu.

## Loterie.

Sâmbătă, 29 Aprilie, 1893 n.

Sibiu: 1 64 46 88 31

## Bursa de Viena și Pesta.

Din 27 Aprilie n. 1893.

|                                                                         | Viena  | B-Pesta. |
|-------------------------------------------------------------------------|--------|----------|
| Galbeni împărătesci . . . . .                                           | 5.77   | 5.78     |
| Napoleon-d'ori . . . . .                                                | 9.73   | 9.69     |
| Mărci 100 imp. germane . . . .                                          | 59.87  | 59.80    |
| Londra 10 Livers sterlingi . . .                                        | 127.20 | 122.15   |
| Scrișuri fonciare ale institut. de credit și economii „Albina” . . .    | —      | 101.—    |
| Imprumutul căilor ferate ung. . .                                       | 123.50 | 120.50   |
| Argintul . . . . .                                                      | —      | —        |
| Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune) . . . . . | 120.75 | 123.—    |
| Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune) . . . . . | 101.50 | 101.80   |
| Bonuri rurale ung. . . . .                                              | 96.60  | 96.75    |
| „ „ croate-slavone . . . . .                                            | —      | 97.50    |
| Obligațiunile desp. regalilor . . .                                     | —      | 101.25   |
| Împrumut cu premiu ung. . . . .                                         | 152.—  | 152.—    |
| Losuri pentru regularizarea Tisei și Seghedin . . . . .                 | 142.75 | 143.—    |
| Renta de hârtie austriacă . . . .                                       | 98.60  | 98.25    |
| „ de argint austriacă . . . . .                                         | 97.95  | 98.—     |
| „ de aur austriacă . . . . .                                            | 117.20 | 117.25   |
| Losurile austriace din 1860 . . .                                       | 166.50 | 166.50   |
| Acțiunile băncii austro-ungare . .                                      | 1100.— | 984.—    |
| „ „ de credit ung. . . . .                                              | 403.25 | 402.—    |
| „ „ „ „ austr. . . . .                                                  | 344.25 | 344.30   |

[58] 1—3

## Concurs de licitațiune.

Pentru zidirea năuiei biserici din Cebea și respective darea acesteia în întreprindere pe calea licitațiunii minnende, se publică a treia oră concurs.

Licitațiunea se va ținea în 1/13 Maiu a. c. în casa epitropului primariu Ioan Indreiu, jude comunal în Cebea, unde se pot inspicia condițiunile de licitație, precum planul și preliminarul de spese.

Prețul esclamărei e de 8566 fl. 81 cr. și licitanții au se depună vadiu de 10% dela prețul îndeprinderii.

Cebea la 14/26 Aprilie 1893.

Ioane Jurca,

preș. comitetului paroch.

Nr. 28—1893

[57] 3—3

## CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia (III) Blăseni-Plaiu, se escrie, pe basa Venerabilului ordin consistorial ddto 2 Februaru 1892 Nr. 179/B., concurs acum pentru a patra oră, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”. Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 409 fl. v. a.

Concurenții au a și ascerne cere-rile instruate conform normelor din vigôre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopopesce.

În conțelegere cu comitetul parochial. Brad, la 26 Ianuaru, 1893.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Zarandului.

Vasilin Dămian,  
protopresbiter.

## Sosirea și plecarea trenurilor dela Sibiu.

### I. Trenurile sosesc la Sibiu.

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):

- La 4 ore 26 minute, dimineața, tren de persoane.
- La 12 ore 50 minute, ziua, tren de persoane.
- La 9 ore 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:

- La 7 ore 28 minute, dimineața, tren micst.
- La 8 ore 30 minute, sara, tren micst.

### II. Trenurile plăcă dela Sibiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):

- La 7 ore 44 minute, dimineața, tren micst.
- La 4 ore 49 minute, ziua, tren de persoane.
- La 10 ore 17 minute, sara, tren de persoane.

La Făgăraș:

- La 4 ore 36 minute, dimineața, tren micst.
- La 1 oră 40 minute, ziua, tren micst.